

WPROWADZENIE DO UNIWERSALNEJ KLASYFIKACJI DZIESIĘTNEJ - SCENARIUSZ ZAJĘĆ

Ewa I. Nowik, Biblioteka Pedagogiczna Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku, Filia w Siemiatyczach

Cel: Poznanie zasad klasyfikacji wiedzy

Cele operacyjne: uczestnik zajęć:

- rozumie kryteria klasyfikacji
- potrafi segregować wydawnictwa zgodnie z zasadami klasyfikacji

Metody:

- wykład
- praca indywidualna

Środki dydaktyczne:

- plansza z podstawowymi działami klasyfikacji
- plansza z przykładową rozbudową wybranego symbolu
- plansza przedstawiająca budowę symbolu złożonego ze znakiem :: podwójny dwukropek

Tok zajęć:

1. Przedstawienie tematu.
2. Krótki referat na temat ogólnych zasad klasyfikacji (załącznik 1).
3. Praca indywidualna nad prawidłową budową przykładowego działu klasyfikacji (rozsypanka symboli).
4. Podsumowanie spotkania, rozmowa z uczestnikami zajęć.
5. Wypełnienie przez uczestników zajęć karty oceny zajęć
6. Podziękowanie i pożegnanie uczestników.

Załącznik 1

Referat: **Wprowadzenie do Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej**

Klasyfikacją nazywa się grupowanie elementów w pewne zespoły prowadzące do utworzenia struktury porządkującej¹. Jest to działalność niezbędna szczególnie współcześnie, gdy tempo rozwoju wiedzy oraz powstawanie nowych dziedzin nauki następuje bardzo szybko. Chcąc dostarczać na bieżąco poszukiwanych informacji musimy niemal doskonale porządkować gromadzone dokumenty. Ułatwia tę działalność bibliotekarzom właśnie klasyfikacja. Z uwagi na fakt, że w większości polskich bibliotek, stosowana jest Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna, na jej założeniach się skupimy.

Ideę klasyfikacji dziesiętnej oparto na prostym systemie dziesiętnym, który wykorzystuje jako alfabet zbiór liczb dziesiętnych od 0 do 9 zwany bazą notacyjną. Klasy główne oznaczono symbolami jednocyfrowymi, klasy drugiego stopnia podziału dwiema, klasy trzeciego stopnia podziału trzema itd. Nastęstwo symboli klasyfikacyjnych oparto na zasadzie porządkowania ułamków dziesiętnych a więc np. 1, 2, 16, 23, 3, 124, 274 i 331 powinny być uporządkowane następująco: 1, 124, 16, 23, 274, 31, 331. Poza tym zasadniczym układem klas tematycznych w UKD wyróżniono układy pomocnicze, którymi są tzw. poddziały wspólne.

¹ B.Sosińska-Kalata, *Klasyfikacja. Struktury organizacji wiedzy, piśmiennictwa i zasobów informacyjnych*, SBP, Warszawa 2002, s.21.

Tablic pomocniczych jest jedenaście i aby prawidłowo klasyfikować dokumenty należy wiedzieć co one zawierają i tak:

Tablica Ia	Tworzenie symboli złożonych za pomocą znaków łączących + i /
Tablica Ib	Tworzenie symboli złożonych za pomocą znaków łączących : i :: Grupowanie symboli za pomocą znaku []
Tablica Ic	Poddziały wspólne języka
Tablica Id	Poddziały wspólne formy
Tablica Ie	Poddziały wspólne miejsca
Tablica If	Poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej
Tablica Ig	Poddziały wspólne czasu
Tablica Ih	Poddziały alfabetyczny A/Z i stosowanie cyfr w UKD
Tablica Ii	Poddziały wspólne punktu widzenia oraz sposobu ujęcia tematu przez autora
Tablica Ik	Poddziały wspólne z kreską zero
Tablica Il	Poddziały specjalne

Oczywiście nie jest konieczna dokładna znajomość pamięciowa ani nazw tablic ani tego, jakie symbole one zawierają, gdyż po to są wydawane w formie dokumentu by z nich korzystać, tym bardziej, że są one poddawane rewizji.

Ostatnia rewizja symboli UKD z 1997 r wprowadziła wiele zmian nie tylko w symbolach cyfrowych, ale także w tablicach symboli pomocniczych. W związku z tym należy nanieść te zmiany w zgromadzonych w bibliotece dokumentach i katalogach. Zanim przystąpimy do tej czynności należy przemyśleć układ księgozbioru jeszcze raz, gdyż może dzięki tym, poniekąd wymuszonym zmianom, udoskonalimy dostęp do informacji.

Klasyfikacja zbiorów należy do jednych z podstawowych czynności w bibliotece, stanowi pierwszy etap opracowania rzeczowego dokumentów. Dzięki niej możliwa jest budowa katalogów rzeczowych i różnego rodzaju karetek. Pamiętajmy, że nie zawsze to, co jest rozbudowane, złożone jest lepsze. Starajmy się:

- przede wszystkim należy używać symboli prostych, jeśli zapewniają one dokładne wyrażenie tematu dokumentu,
- jeżeli pewnego tematu nie można wyrazić symbolem prostym, lecz można dla niego zbudować zarówno symbol rozwinięty, jak symbol złożony, to używać należy symbolu rozwiniętego,
- jeśli ten sam temat można wyrazić za pomocą symbolu rozwiniętego z podziałem analitycznym i symbolu rozwiniętego z podziałem wspólnym, to należy użyć symbolu rozwiniętego z podziałem analitycznym²

Literatura przedmiotu

1. *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 1997
2. Sosińska-Kalata B, *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka. Podręcznik*, SBP, Warszawa 1993
3. Sosińska-Kalata B, *Klasyfikacja. Struktury organizacji wiedzy, piśmiennictwa i zasobów informacyjnych*, SBP, Warszawa 2002

² B.Sosińska-Kalata, *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka. Podręcznik*, SBP, Warszawa 1993, s.221.

Załącznik 2

KARTA OCENY ZAJĘĆ

1. Czy zdaniem Pani/Pana forma zajęć była dobrze dobrana?

a) a) tak

b) b) nie

2. Czy zajęcia wzbogaciły Pani/Pana dotychczasową wiedzę na temat UKD?

a) a) tak

b) b) nie

3. Czy tego typu zajęcia są Pani/Pana zdaniem potrzebne?

a) a) tak

b) b) nie

4. Proszę wpisać tematy przyszłych zajęć, które mogłyby Panią/Pana zainteresować?

.....

.....

.....

.....

.....

.....